

IQTISODIYOT & TARAQQIYOT

Ijtimoiy, iqtisodiy, texnologik, ilmiy, ommabop jurnal

№4 (2)

ISSN: 2992-8982

<https://yashil-iqtisodiyot-taraqqiyot.uz/>

2026

IQTISODIYOT & TARAQQIYOT

Ijtimoiy, iqtisodiy, texnologik, ilmiy, ommabop jurnal

Bosh muharrir:

Sharipov Kongiratbay Avezimbetovich

Elektron nashr. 2026-yil, aprel.

Bosh muharrir o'rinbosari:

Karimov Norboy G'aniyevich

Muharrir:

Qurbonov Sherzod Ismatillayevich

Tahrir hay'ati:

Salimov Oqil Umrzoqovich, O'zbekiston Fanlar akademiyasi akademigi
Abduraxmanov Kalandar Xodjayevich, O'zbekiston Fanlar akademiyasi akademigi
Sharipov Kongiratbay Avezimbetovich, texnika fanlari doktori (DSc), professor
Rae Kvon Chung, Janubiy Koreya, TDIU faxriy professori, "Nobel" mukofoti laureati
Osman Mesten, Turkiya parlamenti a'zosi, Turkiya – O'zbekiston do'stlik jamiyati rahbari
Axmedov Durbek Kudratillayevich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Axmedov Sayfullo Normatovich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Abduraxmanova Gulnora Kalandarovna, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Kalonov Muxiddin Baxritdinovich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Siddiqova Sadoqat G'afforovna, pedagogika fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD)
Xudoyqulov Sadirdin Karimovich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Maxmudov Nosir, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Yuldashev Mutallib Ibragimovich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Samadov Asqarjon Nishonovich, iqtisodiyot fanlari nomzodi, professor
Slizovskiy Dimitriy Yegorovich, texnika fanlari doktori (DSc), professor
Mustafakulov Sherzod Igamberdiyevich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Axmedov Ikrom Akramovich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Eshtayev Alisher Abdug'aniyevich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Xajiyev Baxtiyor Dushaboyevich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Hakimov Nazar Hakimovich, falsafa fanlari doktori (DSc), professor
Musayeva Shoiraz Azimovna, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), professor
Ali Konak (Ali Ko'nak), iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor (Turkiya)
Cham Tat Huei, falsafa fanlari doktori (PhD), professor (Malayziya)
Foziljonov Ibrohimjon Sotvoldixo'ja o'g'li, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), dots.
Faxridinov Zafarjon Faxridin o'g'li, O'zb. Res. Bosh prokuraturasi HIJQKD boshqarma boshlig'i
Utayev Uktam Choriyevich, Anijon viloyati prokurorining o'rinbosari
Ochilov Farkhod, O'zb. Res. Bosh prokuraturasi IJQK Departamentining Namangan viloyati boshqarmasi boshlig'i
Buzrukhonov Sarvarxon Munavvarxonovich, iqtisodiyot fanlari nomzodi, dotsent
Axmedov Javohir Jamolovich, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD)
Toxirov Jaloliddin Ochil o'g'li, texnika fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), katta o'qituvchi
Bobobekov Ergash Abdumalikovich, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), v.b. dots.
Djudi Smetana, pedagogika fanlari nomzodi, dotsent (AQSH)
Krissi Lyuis, pedagogika fanlari nomzodi, dotsent (AQSH)
Glazova Marina Viktorovna, Iqtisodiyot fanlari doktori (Moskva)
Nosirova Nargiza Jamoliddin qizi, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), dotsent
Sevil Piriyeva Karaman, falsafa fanlari doktori (PhD) (Turkiya)
Mirzaliyev Sanjar Makhamatjon o'g'li, TDIU ITI departamenti rahbari
Ochilov Bobur Baxtiyor o'g'li, TDIU katta o'qituvchisi
Golisheva Yelena Vyacheslavovna, Iqtisodiyot fanlari nomzodi, dotsent.
Abdukarimova Dinara Rustamxonovna, bank-moliya akademiyasi professori, DSc., professor.
Ikramov Murod Akramovich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Nazarova Ra'no Rustamovna, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor

IQTISODIYOT & TARAQQIYOT

Ijtimoiy, iqtisodiy, texnologik, ilmiy, ommabop jurnal

Editorial board:

Salimov Okil Umrzokovich, Academician of the Academy of Sciences of Uzbekistan
Abdurakhmanov Kalandar Khodjayevich, Academician of the Academy of Sciences of Uzbekistan
Sharipov Kongiratbay Avezimbetovich, Doctor of Technical Sciences (DSc), Professor
Rae Kwon Chung, South Korea, Honorary Professor at TSUE, Nobel Prize Laureate
Osman Mesten, Member of the Turkish Parliament, Head of the Turkey–Uzbekistan Friendship Society
Akhmedov Durbek Kudratillayevich, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Akhmedov Sayfullo Normatovich, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Abdurakhmanova Gulnora Kalandarovna, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Kalonov Mukhiddin Bakhridinovich, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Siddikova Sadokat Gafforovna, Doctor of Philosophy (PhD) in Pedagogical Sciences
Khudoykulov Sadirdin Karimovich, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Makhmudov Nosir, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Yuldashev Mutallib Ibragimovich, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Samadov Askarjon Nishonovich, Candidate of Economic Sciences, Professor
Slizovskiy Dmitriy Yegorovich, Doctor of Technical Sciences (DSc), Professor
Mustafakulov Sherzod Igamberdiyevich, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Akhmedov Ikrom Akramovich, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Eshtayev Alisher Abduganiyevich, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Khajiyev Bakhtiyor Dushaboyevich, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Khakimov Nazar Khakimovich, Doctor of Philosophy (DSc), Professor
Musayeva Shoirazimovna, Doctor of Philosophy (PhD) in Economic Sciences, Professor
Ali Konak, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor (Turkey)
Cham Tat Huei, Doctor of Philosophy (PhD), Professor (Malaysia)
Foziljonov Ibrokhimjon Sotvoldikhoja ugli, Doctor of Philosophy (PhD) in Economic Sciences, Associate Professor
Fakhridinov Zafarjon Fakhridin ogli, Head of the DCEC under the Prosecutor General's Office of the Rep. of Uzb.
Utayev Uktam Choriyevich, Deputy Prosecutor of Anijan Region
Ochilov Farkhod, Head of the Namangan Regional Department of the Department of Internal Affairs of Rep. of Uzb.
Buzrukkhonov Sarvarkhon Munavvarkhonovich, Candidate of Economic Sciences, Associate Professor
Akhmedov Javokhir Jamolovich, Doctor of Philosophy (PhD) in Economic Sciences
Tokhirov Jaloliddin Ochil ugli, Doctor of Philosophy (PhD) in Technical Sciences, Senior Lecturer
Bobobekov Ergash Abdumalikovich, Doctor of Philosophy (PhD) in Economic Sciences, Acting Associate Professor
Judi Smetana, Candidate of Pedagogical Sciences, Associate Professor (USA)
Chrissy Lewis, Candidate of Pedagogical Sciences, Associate Professor (USA)
Glazova Marina Victorovna, Doctor of Sciences in Economics (Moscow)
Nosirova Nargiza Jamoliddin kizi, Doctor of Philosophy (PhD) in Economic Sciences, Associate Professor
Sevil Piriyea Karaman, Doctor of Philosophy (PhD) (Turkey)
Mirzaliyev Sanjar Makhamatjon ugli, Head of the Department of Scientific Research and Innovations, TSUE
Ochilov Bobur Bakhtiyor ugli, Senior lecturer at TSUI
Golisheva Yelena Vyacheslavovna, Candidate of Economic Sciences, Associate Professor
Abdukarimova Dinara Rustamkhanovna, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Ikramov Murod Akramovich, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Nazarova Ra'no Rustamovna, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor

Ekspertlar kengashi:

Berkinov Bazarbay, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Po'latov Baxtiyor Alimovich, texnika fanlari doktori (DSc), professor
Aliyev Bekdavat Aliyevich, falsafa fanlari doktori (DSc), professor
Isakov Janabay Yakubbayevich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Xalikov Suyun Ravshanovich, iqtisodiyot fanlari nomzodi, dotsent
Rustamov Ilhomiddin, iqtisodiyot fanlari nomzodi, dotsent
Hakimov Ziyodulla Ahmadovich, iqtisodiyot fanlari doktori, dotsent
Kamilova Iroda Xusniddinovna, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD)
G'afurov Doniyor Orifovich, pedagogika fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD)
Fayziyev Oybek Raximovich, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), dotsent
Tuxtabayev Jamshid Sharafetdinovich, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), dotsent
Xamidova Faridaxon Abdulkarim qizi, iqtisodiyot fanlari doktori, dotsent
Yaxshiboyeva Laylo Abdisattorovna, katta o'qituvchi
Babayeva Zuhra Yuldashevna, mustaqil tadqiqotchi
Komilova Nilufar Karshiboyevna, Geografiya fanlari doktori, professori
Umirzoqov Ja'sur Artiqboy o'g'li, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), dotsent
Zebo Kuldasheva, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), dotsent

Board of Experts:

Berkinov Bazarbay, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Pulatov Bakhtiyor Alimovich, Doctor of Technical Sciences (DSc), Professor
Aliyev Bekdavat Aliyevich, Doctor of Philosophy (DSc), Professor
Isakov Janabay Yakubbayevich, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Khalikov Suyun Ravshanovich, Candidate of Economic Sciences, Associate Professor
Rustamov Ilhomiddin, Candidate of Economic Sciences, Associate Professor
Khakimov Ziyodulla Akhmadovich, Doctor of Economic Sciences, Associate Professor
Kamilova Iroda Xusniddinovna, Doctor of Philosophy (PhD) in Economics
Gafurov Doniyor Orifovich, Doctor of Philosophy (PhD) in Pedagogy
Fayziyev Oybek Raximovich, Doctor of Philosophy (PhD) in Economics, Associate Professor
Tukhtabayev Jamshid Sharafetdinovich, Doctor of Philosophy (PhD) in Economics, Associate Professor
Khamidova Faridaxon Abdulkarimovna, Doctor of Economic Sciences, Associate Professor
Yakhshiboyeva Laylo Abdisattorovna, Senior Lecturer
Babayeva Zuhra Yuldashevna, Independent Researcher
Komilova Nilufar Karshiboyevna, Doctor of Geographical Sciences, Professor
Umirzokov Jasur Artiqboy ugli, Doctor of Economic Sciences (DSc), Associate Professor
Zebo Kuldasheva, Doctor of Economic Sciences (DSc), Associate Professor

- 08.00.01 Iqtisodiyot nazariyasi
- 08.00.02 Makroiqtisodiyot
- 08.00.03 Sanoat iqtisodiyoti
- 08.00.04 Qishloq xo'jaligi iqtisodiyoti
- 08.00.05 Xizmat ko'rsatish tarmoqlari iqtisodiyoti
- 08.00.06 Ekonometrika va statistika
- 08.00.07 Moliya, pul muomalasi va kredit
- 08.00.08 Buxgalteriya hisobi, iqtisodiy tahlil va audit
- 08.00.09 Jahon iqtisodiyoti
- 08.00.10 Demografiya. Mehnat iqtisodiyoti
- 08.00.11 Marketing
- 08.00.12 Mintaqaviy iqtisodiyot
- 08.00.13 Menejment
- 08.00.14 Iqtisodiyotda axborot tizimlari va texnologiyalari
- 08.00.15 Tadbirkorlik va kichik biznes iqtisodiyoti
- 08.00.16 Raqamli iqtisodiyot va xalqaro raqamli integratsiya
- 08.00.17 Turizm va mehmoxona faoliyati

Muassis: "Ma'rifat-print-media" MChJ

Hamkorlarimiz: Toshkent davlat iqtisodiyot universiteti, O'zR Tabiat resurslari vazirligi, O'zR Bosh prokuraturasi huzuridagi IJQK departamenti.

Jurnalning ilmiyligi:

“Yashil” iqtisodiyot va taraqqiyot” jurnali

O'zbekiston Respublikasi
Oliy ta'lim, fan va innovatsiyalar
vazirligi huzuridagi Oliy
attestatsiya komissiyasi
rayosatining
2023-yil 1-apreldagi
336/3-sonli qarori bilan
ro'yxatdan o'tkazilgan.

MUNDARIJA

RAQAMLI IQTISODIYOTDA “AKT XIZMATLARI” TUSHUNCHASI VA ULARNING EKSPORT SALOHİYATI.....	14
Shermatov Sherzod Xotamovich RAQAMLI MARKETING STRATEGIYALARINI TAKOMILLASHTIRISH ORQALI KORXONALAR RAQOBATBARDOSHLIGINI OSHIRISH MEXANIZMLARI	20
Amonov Mirzohid Tuymuratovich, Xodjayev Anvar Rasulovich TIJORAT BANKLARINING BYUDJET MABLAG’LARI HISOBIGA MOLİYALASHTIRILADIGAN LOYIHALARDAGI ISHTIROKINI KUCHAYTIRISH MEXANIZMLARI	26
Maxmudov Rahimjon Hamid o’g’li KORPORATIV BOSHQARUV SAMARADORLIGINI OSHIRISHNING STRATEGIK YO’NALISHLARI.....	33
Shakirova Gulbaxor Sharipdjanovna YASHIL IQTISODIYOTGA O’TISHDA XORIJIY Tajribalar tahlili va uni O’zbekiston sharoitida qo’llash imkoniyatlari	38
Ne’matova Mavsuma, Xolmamatov Diyorbek ВЛИЯНИЕ НАЛОГООБЛОЖЕНИЯ НА ИНВЕСТИЦИОННУЮ АКТИВНОСТЬ ПРОМЫШЛЕННЫХ ПРЕДПРИЯТИЙ В УЗБЕКИСТАНЕ.....	43
Буранова Лола Вахобовна ФИНТЕХ-ЭКОСИСТЕМА КАК ФАКТОР ИНКЛЮЗИВНОГО И УСТОЙЧИВОГО РАЗВИТИЯ ЭКОНОМИКИ УЗБЕКИСТАНА: СТРУКТУРНЫЙ АНАЛИЗ И ПЕРСПЕКТИВЫ ТРАНСФОРМАЦИИ	54
Эшмуротов Дониёр Ихтиёр угли ZAMONAVIY MARKETING KONSEPSIYALARI ASOSIDA XIZMATLAR RAQOBATBARDOSHLIGINING USLUBIY JIHATLARI.....	60
Ostonaqulova Gulsaraxon Matyoqub qizi, Fayzullayeva Zamira Alijonovna XIZMAT KO’RSATISH KORXONALARINING IQTISODIY XAVFSIZLIGINI TA’MINLASHDA SERVIS XAVFSIZLIGI INDEKSI: SAMARQAND VILOYATI MISOLIDA	64
Shodmanova Zubayda Ubaydullayevna QURILISH FAOLIYATI SOHALARIDA RAQAMLI TEXNOLOGIYALARDAN FOYDALANISHNING ILG’OR XORIJIY Tajribalari	
Xusanov Kamoliddin Xolmamat o’g’li INSON KAPITALI VA KADRLAR SALOHİYATINI BOSHQARISHNING NAZARIY KONSEPSIYALARI	73
Abdullo Sohibov O’ZBEKISTONDA URBANIZATSIYA JARAYONLARI JADALLASHUVI VA UNING HUDUDIY XUSUSIYATLARI	84
Mamanazarov Oybek Shomurodovich KORXONALAR MOLİYAVIY HOLATINI MOLİYAVIY HISOBOTNING XALQARO STANDARTLARI (MHXS) ASOSIDA BAHOLASHNING NAZARIY-METODOLOGIK ASOSLARI	91
Xamidov Javoxir Shavkat o’g’li BIZNES JARAYONLARINI MONITORING QILISH TIZIMINING HOZIRGI HOLATI TAHLILI.....	95
Dadajonova Madina Ravshan qizi O’ZBEKISTON VA XORIJIY MAMLAKATLARDA BENEFITSIAR MULKDOR KONSEPSIYASINI QO’LLASHNING DOLZARB MASALALARI	100
Ochilov Farhod Malikovich O’ZBEKISTONDA YASHIL IQTISODIYOTGA O’TISHNING MAKROIQTISODIY SAMARADORLIGINI BAHOLASH (GDP, BANDLIK VA INVESTITSİYALAR KESIMIDA)	106
Hayitov Jamshid Xolboyevich	

MUNDARIJA

СОДЕРЖАНИЕ

CONTENTS

INVESTITION JOZIBADORLIKKA TA'SIR QILUVCHI OMILLAR TAHLILI.....	111
Mamatqulova Hafiza Bahodir qizi	
IPOTEKA BOZORI MUAMMOLARINING EMPERIK TAHLILI VA ULARNI BARTARAF ETISH STRATEGIYALARI.....	118
Ollokulova Feruza Mansurovna, Safarova Dilrabo Baxriddin qizi	
MILLIY IQTISODIYOT RAQOBATIDA NAZARIY VA AMALIY QARASHLAR.....	122
Karimova Iroda Abdusattarovna	
KORPORATIV BANK XIZMATLARIGA INNOVATSION TEXNOLOGIYALAR HAMDA ZAMONAVIY BIZNES MODELLARNI JORIY ETISHNING STRATEGIK YO'NALISHLARI.....	128
Qurbonov Abror Abdullayevich	
GREEN ECONOMY DEVELOPMENT IN UZBEKISTAN AND INDONESIA: A COMPARATIVE STUDY.....	133
Ibrokhimova Iroda Ikromjon Kizi. Askolani. Javliyev Nuriddin Bektemir o'g'li	
AHOLI BANDLIGINI TA'MINLASHDA REKRUTING AGENTLIKLARINING O'RNI.....	142
Sherkulova Nodirabegim Baxordin qizi	
ФАКТОРЫ ТЕКУЧЕСТИ КАДРОВ И МЕХАНИЗМЫ УДЕРЖАНИЯ ПЕРСОНАЛА В СОВРЕМЕННЫХ ОРГАНИЗАЦИЯХ УЗБЕКИСТАНА.....	148
Джураева Гузаль Шавкатовна	
BUDJET DAROMADLARI TARKIBIDAGI SOLIQLARNING ULUSHINI BOSHQARISH.....	156
Abduraxmonova Gulmira Sobir qizi	
RAQAMLI IQTISODIYOT SHAROITIDA AVTOSERVIS SHOXOBCHALARINI BOSHQARISHNI TAKOMILLASHTIRISH.....	161
Marqayev Xurshid Aliqulovich	
THE ECONOMIC NATURE OF HUMAN CAPITAL AND ITS RECOGNITION IN ACCOUNTING AS AN OBJECT OF ECONOMIC ANALYSIS.....	165
Zafar Qodirov Abdivaxobovich	
O'ZBEKISTON IQTISODIYOTIDA RAQAMLI TRANSFORMATSIYA JARAYONLARINING SAMARADORLIGINI BAHOLASH.....	170
Ibragimov G'ayrat Ablaqulovich. Tursunov Ozod Matlubovich	
Shukurova Nilufar Qahramonova	
IMPROVING THE EFFICIENCY OF INNOVATIVE SERVICES IN THE DIGITAL ECONOMY.....	175
Mirzaev Kulmamat Djanzakovich	
NODAVLAT NOTIJORAT TASHKILOTLARI MOLIVAVIY BARQARORLIGINI BAHOLASHDA INTEGRAL KO'RSATKICHLAR TIZIMINI TAKOMILLASHTIRISH.....	179
Aliyev Arslon Salom o'g'li	
A STUDY ON THE COLLABORATIVE MECHANISM OF DIGITAL ARCHIVES GOVERNANCE AND TALENT GOVERNANCE: AN ANALYSIS BASED ON JOB COMPETENCY, PERFORMANCE EVALUATION, AND ORGANIZATIONAL EFFECTIVENESS.....	184
Wang Biao	
USTAMA ISHLAB CHIQARISH XARAJATLARINING MAZMUNI VA UNI XALQARO STANDARTLARGA MUVOFIQ TAKOMILLASHTIRISH.....	190
Tashnazarova Dilfuza Samiddinovna	
INTEGRATSIYA SAMARADORLIGINI O'LCHASHNING METODOLOGIK MODELI VA INDIKATORLAR TIZIMI.....	195
Aliqulov Abbas Baxtiyor o'g'li	
XIZMAT KO'RSATISH KORXONALARIDA RAQAMLI TEXNOLOGIYALAR ASOSIDA XIZMATLAR SIFATINI TAKOMILLASHTIRISH.....	202
Xudoyorov Lochinbek Bahromovich	

MOLIYAVIY HISOBOTLAR AUDITINI XALQARO STANDARTLAR ASOSIDA TAKOMILLASHTIRISH ISTIQBOLLARI	207
Elomonov Dadaxon Ozodullayevich	
TO'QIMACHILIK SANOATI KORXONALARIDA IQTISODIY RESURLARDAN SAMARALI FOYDALANISH YO'LLARI	213
L.S. Azimova	
THEORETICAL AND METHODOLOGICAL FOUNDATIONS OF IFRS AND FINANCIAL REPORTING	218
Tojiboyev Abdullajon Kamoliddin o'g'li	
PAXTA-TO'QIMACHILIK SANOATIDA DAVLAT-XUSUSIY SHERIKLIKNING HUQUQIY ASOSLARI	223
Abdullayev Hamidulla Abdug'ani o'g'li	
TURIZM KORXONALARIDA XIZMATLAR SIFATINI OSHIRISH ORQALI RAQOBATBARDOSHLIKNI KUCHAYTIRISHNING ZAMONAVIY BOSHQARUV MEXANIZMLARI	227
Ergasheva Zarifa Baxtiyarovna	
CHO'L-YAYLOV CHORVACHILIGI MAJMUASI RIVOJLANTIRISH	232
Nurmanov Sherzod Xujayarovich	
KREDITORLAR REYTINGINI MASHINAVIY O'QITISHGA ASOSLANGAN BASHORATLASH ALGORITMLARI	237
Beknazarov Ulug'bek Zafar o'g'li	
MIKROIQTISODIYOTDA ISTE'MOLCHILAR XULQ-ATVORI VA TALAB SHAKLLANISHI OMILLARI	242
Raximov Azizbek Saliyevich	
OLIY TA'LIMNI MOLIYALASHTIRISHNING ILG'OR XORIJIY Tajribasi: AQSH MISOLIDA.....	246
Kurbanov Baxodir Negmatullayevich	
O'ZBEKISTON TURIZM INDUSTRIYASINI BOSHQARISHDA INNOVATSION YONDASHUVLARNI JORIY ETISH USULLARI	250
Ashurova Shaxnoza Almasovna	
RAQAMLI IQTISODIYOT SHAROITIDA OMMAVIY AXBOROT VOSITALARI KORXONALARINING MOLIYAVIY BARQARORLIGINI TA'MINLASHNING NAZARIY ASOSLARI.....	257
Sharipova Shahlo Istamovna	
XIZMAT KO'RSATISH KORXONALARIDA RAQAMLI TEXNOLOGIYALAR ASOSIDA XIZMATLAR SIFATINI TAKOMILLASHTIRISH.....	262
Xudoyorov Lochinbek Bahromovich	
XIZMATLAR SOHASIDA MIJOZ QONIQLASHINI OSHIRISH MEXANIZMLARI: QORAQALPOG'ISTON RESPUBLIKASI MISOLIDA	278
Aqsungul Usenova Tenel qizi, Qoraqalpoq davlat universiteti	
Dawletmuratov Adilbay Mirzaboyevich	
O'ZBEKISTONDA QANDOLAT MAHSULOTLARI BOZORINING SHAKLLANISHI VA RIVOJLANISH XUSUSIYATLARI.....	283
Azlarova Munira Muhammad-Amin qizi	
TA'LIM XIZMATLARI BOZORINI SHAKLLANTIRISH, RIVOJLANTIRISH VA KO'RSATKICHLARINI O'RGANISH.....	289
Bozorova Madina Raxmat qizi	
IMPROVING SERVICE QUALITY MONITORING IN SERVICE ENTERPRISES BASED ON DIGITAL TECHNOLOGIES	294
Xudoyorov Lochinbek Bahromovich	
KREDITLASH MEXANIZMINING ILMIY-NAZARIY ASOSLARI VA UNING TARIXIY RIVOJLANISH BOSQICHLARI	299
Ortiqov Husan Usmonaliyevich	

O'ZBEKISTONDA QIMMATLI QOG'OZLAR BOZORI MUAMMOLARI VA RIVOJLANISH YO'NALISHLARI	304
Abdusalomov Ozodbek Baxtiyor o'g'li	
XIZMAT KO'RSATISH KORXONALARINING IQTISODIY XAVFSIZLIGINI TA'MINLASHDA SERVIS XAVFSIZLIGI INDEKSI: SAMARQAND VILOYATI MISOLIDA	311
Shodmanova Zubayda Ubaydullayevna	
O'ZBEKISTONDA EKSPORTNI OSHIRISHDA AKT RIVOJLANISHINING O'RNI.....	315
Sadriddinov Ulug'bek Jaloliddin o'g'li	
QURILISH FAOLIYATI SOHALARIDA RAQAMLI TEXNOLOGIYALARDAN FOYDALANISHNING ILG'OR XORIJIY TAJRIBALARI.....	322
Xusanov Kamoliddin Xolmamat o'g'li	
INSON KAPITALI VA KADRLAR SALOHİYATINI BOSHQARISHNING NAZARIY KONSEPSIYALARI	326
Abdullo Sohibov	
SUN'IY INTELLEKT TEXNOLOGIYALARI ASOSIDA TIJORAT BANKLARIDA RISK-MENEJMENT SAMARADORLIGINI OSHIRISH	331
Davronov Sanjar Ziyotovich	
SUN'IY INTELLEKT TEXNOLOGIYALARI ASOSIDA BOSHQARUV QARORLARINI QABUL QILISH MEKANIZMLARINI TAKOMILLASHTIRISH.....	336
Ashrapova Noilaxon Niyazxanovna	
ISHLAB CHIQUARISH KORXONALARINI BOSHQARISHDA RAQAMLI TEXNOLOGIYALARDAN FOYDALANISHNING XORIJIY TAJRIBASI TAHLILI VA UNGA ILMIY YONDASHUVLAR.....	340
Ochilov Baxtiyor Muminjonovich	
THEORETICAL AND METHODOLOGICAL FOUNDATIONS OF IFRS AND FINANCIAL REPORTING.....	346
Tojiboyev Abdullajon Kamoliddin ugli	
SIRKULYAR IQTISODIYOTGA O'TISH: MUAMMOLAR VA ISTIQBOLLAR	351
Astanakulov Olim Tashtemirovich	
Muxammad Id Balbaa (Muhammad Eid Balbaa)	
Habibe Elif Kutlugun (Habibe Elif Kutlugun)	
GLOBAL IQLIM O'ZGARISHI FONIDA EKOLOGIK SIYOSAT VA BARQAROR RIVOJLANISH STRATEGIYALARI.....	357
Xamzayev Abdushukur Xudoyqulovich	
INTERNATIONAL MARKETING STRATEGIES FOR UZBEKISTAN'S TEXTILE INDUSTRY: CHALLENGES, OPPORTUNITIES, AND ECONOMETRIC EVIDENCE	362
Aziz Kurbanovich Abdullaev	
Sarvarbek Allayev Erkin ugli	
Shavkat Asrolovich Ruziev	
DIRECTIONS FOR TOURISM DEVELOPMENT IN UZBEKISTAN BASED ON DIGITAL TECHNOLOGIES	369
Mirzaev Kulmamat Djanzakovich	
TEMIR YO'L TRANSPORTIDA SOLIQQA TORTISHNING O'ZIGA XOS XUSUSIYATLARI TAHLILI ("O'ZBEKISTON TEMIR YO'LLARI" AJ MISOLIDA).....	373
Barotov Baxtiyor Vaxobovich	
CHIQUINDILARNI QAYTA ISHLASHNING IQTISODIY SAMARADORLIGI VA BARQAROR RIVOJLANISHDAGI O'RNI	377
Muxitdinova Kamola Alisherovna	
TRANSPORT LOGISTIKASIDA TAVAKKALCHILIKLARNI SUG'URTALASH: O'ZBEKISTON VA AQSH TAJRIBASI ASOSIDA TAQQOSIY TAHLIL.....	381
Jabborov Islom Xusan o'g'li	
YASHIL IQTISODIYOT SHAROITIDA XIZMAT KO'RSATISH KORXONALARINING IQTISODIY SALOHİYATINI BARQAROR BOSHQARISH.....	385
Xayrullayev Shaxram Yunus o'g'li	

RAQAMLI TRANSFORMATSIYA SHAROITIDA SERVIS KORXONALARIDA XIZMATLAR SIFATI BOSHQARUVINING ZAMONAVIY MODELLARI	392
Xudoyorov Lochinbek Bahromovich	
BIZNES JARAYONLARI MONITORINGI SAMARADORLIGINI BAHOLASH MEZONLARI VA KO'RSATKICHLARI.....	398
Dadajonova Madina Ravshan qizi	
SIRKULAR IQTISODIYOT KONSEPSIYASINI AMALGA OSHIRISHNI BAHOLASH KO'RSATKICHLARINI (INDIKATORLARINI) SHAKLLANTIRISH.....	403
Sharifxo'jayeva Xonzodaxon A'lo qizi	
TURIZM QISHLOQLARINI SHAKLLANTIRISH MEZONLARI VA INDIKATORLARI TIZIMI	408
Xudaynazarova Dilorom	
NODAVLAT OLIY TA'LIM MUASSASALARIDA MOLIYAVIY BOSHQARUV VA BOSHQARUV HISOB TIZIMINING AMALIYOTI: MUAMMOLAR VA TAKOMILLASHTIRISH YO'LLARI	416
Xojiboyev Muxiddin Shodimuxamedovich	
DAVLAT XARIDLARI JARAYONIDA XAVFLARNI IDENTIFIKATSIYA QILISH, TASNIFLASH VA RISKKA ASOSLANGAN ICHKI AUDITNI TAKOMILLASHTIRISH	421
Meliboyev Askar Eshmuratovich	
DEVELOPING GARMENT MANUFACTURING STRATEGY IN THE CONTEXT OF DIGITAL TRANSFORMATION	426
Mahbuba Rahmonova	
Feruza Mansurovna Ollokulova	
QORAQALPOG'ISTON RESPUBLIKASI QISHLOQ XO'JALIGIDA INVESTITSIYA SIYOSATINING IQTISODIY AHAMIYATI	430
Bakhit Mambetnazarov	
Atabek Tureev	
SOLIQ TUSHUMLARI VA MAJBURIY AJRATMALARNING DAVLAT MOLIYASIDAGI O'RNI: 2020-2025 YILLAR TAHLILI VA ISTIQBOLI.....	434
Olimov Shukurulla Dilshodjon o'g'li	
ФАКТОРЫ ТЕКУЧЕСТИ КАДРОВ И МЕХАНИЗМЫ УДЕРЖАНИЯ ПЕРСОНАЛА В СОВРЕМЕННЫХ ОРГАНИЗАЦИЯХ УЗБЕКИСТАНА	439
Джураева Гузаль Шавкатовна	
XIZMAT KO'RSATISH SOHASIDA KICHIK KORXONALAR IQTISODIY SAMARADORLIGINI OSHIRISH MEKANIZMLARINI TAKOMILLASHTIRISH.....	447
Mamirov Zamir Uzoq o'g'li	
XORIJIY TO'G'RIDAN-TO'G'RI INVESTITSIYALARNI JALB ETISHDA O'ZBEKISTON TAJRIBASI: MUAMMOLAR VA ISTIQBOLLAR.....	453
Xatamov Nurbek Ochilidievich	
DAVLAT BYUDJETI XARAJATLARI HISOB VA TAHLILINING AMALDAGI TIZIMI	458
Ostonokulov Azamat Abdurkarimovich	
Tursinbaev Gafur Jolmurzaevich	
MOLIYAVIY HISOBOTLAR AUDITINI XALQARO STANDARTLAR ASOSIDA TAKOMILLASHTIRISH ISTIQBOLLARI	464
Elomonov Dadaxon Ozodullayevich	
СТРАХОВАНИЕ КАК ИНСТРУМЕНТ СНИЖЕНИЯ ФИНАНСОВЫХ ПОТЕРЬ ОТ НЕПРЕДВИДЕННЫХ РИСКОВ, ОКАЗЫВАЮЩИХ ВЛИЯНИЕ НА ПРЕДПРИНИМАТЕЛЬСКУЮ ПРИБЫЛЬ (ДОХОД).....	470
Азимжон Мелиев Муродулло угли	
A STUDY ON THE COLLABORATIVE MECHANISM OF DIGITAL ARCHIVES GOVERNANCE AND TALENT GOVERNANCE: AN ANALYSIS BASED ON JOB COMPETENCY, PERFORMANCE EVALUATION, AND ORGANIZATIONAL EFFECTIVENESS	475
Wang Biao	

SANOAT KORXONALARI INNOVATSION SALOHİYATINI BAHOLASH METODIKASINI TAKOMILLASHTIRISH	481
Bahodirov Shohruh Bahodir o'g'li	
QIMMATLI QOG'OZLAR BOZORINI TARTIBGA SOLISHNING XALQARO TAJRIBASI.....	488
Mallabayev Jobir Baxtiyorovich	
ANALYSIS OF THE FINANCIAL AND ECONOMIC ACTIVITY REPORTS OF OOO SAM TRADING STROY	493
Usmonova Dilfuza Ilhomovna	
WAYS TO IMPROVE THE USE OF FOREIGN EXPERIENCE IN THE TRANSPORT AND LOGISTICS CLUSTER IN THE NEW UZBEKISTAN.....	500
Musayeva Shoira Azimovna	
FOUNDATIONS FOR THE SUSTAINABLE DEVELOPMENT OF TRANSPORT LOGISTICS IN UZBEKISTAN	507
Muradov Alisher Kurbanbaevich	
DAVLAT MULKINI BOSHQARISHNING INNOVATSION VA RAQAMLI MEXANIZMLARINI RIVOJLANTIRISH ISTIQBOLLARI.....	513
Musurmonqulov Muhammad Ural o'g'li	
KORXONALARNING INVESTITSIIYA FAOLIYATINI STRATEGIK BOSHQARISH: NAZARIYA VA ZAMONAVIY YONDASHUVLAR INTEGRATSIYASI.....	521
No'monjonova Muazzam Mahbubjon qizi	
KORXONALARDA DEBITORLIK VA KREDITORLIK QARZLARNI BOSHQARISHNING INNOVATSION YONDASHUVLARI VA ULARNI TAKOMILLASHTIRISH YO'NALISHLARI	526
Mirzaev Ozod Furkatovich	
INVESTITSIIYA LOYIHALARINI MOLİYALASHTIRISH MEXANIZMLARINI RIVOJLANTIRISH: GIDROENERGETIKA SEKTORI MISOLIDA.....	531
Xusanov Shaxbozbek Shuxratjon o'g'li	
ТЕХНОЛОГИЧЕСКИЕ ИННОВАЦИИ В КРАУДФАНДИНГЕ: БЛОКЧЕЙН, ИИ И БУДУЩЕЕ ИНВЕСТИРОВАНИЯ	538
Хамидова Фаридахон Абдулкарим кизи	
Каримова Азиза Аъзамиддин кизи	
BANK TIZIMIDA QO'LLANILADIGAN RAQAMLI TEXNOLOGIYALARNING TURLARI VA RIVOJLANISH BOSQICHLARI	545
Ollokulova Feruza Mansurovna	
Xursanova Shaxnoza Anvar qizi	

BANK TIZIMIDA QO'LLANILADIGAN RAQAMLI TEXNOLOGIYALARNING TURLARI VA RIVOJLANISH BOSQICHLARI

Ollokulova Feruza Mansurovna

Termiz davlat universiteti dotsenti, i.f.f.d. PhD.

ORCID: 0009-0001-4427-1879

Email: ollokulova93@gmail.com

Xursanova Shaxnoza Anvar qizi

Termiz davlat universiteti

1-bosqich magistranti

Email: shaxnozaxursanova170@gmail.com

ORCID: 0009-0005-6953-1875

Annotatsiya: Ushbu maqolada bank tizimida qo'llanilayotgan raqamli texnologiyalarning turlari va ularning rivojlanish bosqichlari statistik va tahliliy yondashuv asosida o'rganiladi. Tadqiqot mobil banking, internet banking, sun'iy intellekt va blokcheyn texnologiyalarining bank xizmatlari samaradorligiga ta'sirini qamrab oladi. Tahlil 2018–2023-yillar statistik ma'lumotlari hamda 2024–2025-yillardagi raqamli transformatsiya tendensiyalari asosida amalga oshirildi. Natijalar ushbu davrda O'zbekiston bank tizimida raqamli xizmatlardan foydalanuvchilar sonining sezilarli oshganini, masofaviy bank operatsiyalari ulushining barqaror o'sish tendensiyasiga ega ekanini ko'rsatadi. Shuningdek, raqamli texnologiyalarni joriy etish bank operatsion xarajatlarini qisqartirish va xizmatlar tezligini oshirishga xizmat qilayotgani aniqlangan. Shu bilan birga, infratuzilmaning notekis rivojlanishi, raqamli savodxonlik darajasining yetarli emasligi va kiberxavfsizlik risklari kabi muammolar saqlanib qolmoqda. Tadqiqot yakunida bank tizimida raqamli transformatsiyani chuqurlashtirish bo'yicha amaliy takliflar ishlab chiqildi.

Kalit so'zlar: raqamli bank texnologiyalari, mobil banking, internet banking, sun'iy intellekt, blokcheyn, fintech, raqamli transformatsiya, bank xizmatlari, kiberxavfsizlik, statistik tahlil.

Аннотация: В статье анализируются виды цифровых технологий, применяемых в банковской системе, а также этапы их развития на основе статистических данных за 2018–2023 годы и современных тенденций 2024–2025 годов. Рассматривается влияние мобильного банкинга, интернет-банкинга, искусственного интеллекта и блокчейна на эффективность банковских услуг. Результаты показывают устойчивый рост числа пользователей цифровых банковских услуг и увеличение доли дистанционных операций. Также выявлено снижение операционных затрат и повышение скорости обслуживания. Одновременно сохраняются проблемы, связанные с инфраструктурными ограничениями, уровнем цифровой грамотности и киберрисками. Предложены практические рекомендации по дальнейшему развитию цифровой трансформации банковской системы.

Ключевые слова: цифровые банковские технологии, мобильный банкинг, интернет-банкинг, искусственный интеллект, блокчейн, финтех, цифровая трансформация, банковские услуги, кибербезопасность, статистический анализ.

Abstract: This article analyzes the types of digital technologies used in the banking system and their stages of development using a statistical and analytical approach based on data from 2018–2023 and recent trends observed in 2024–2025. The study examines the impact of mobile banking, internet banking, artificial intelligence, and blockchain technologies on banking efficiency. The findings indicate a steady increase in the number of digital banking users and a growing share of remote transactions. Additionally, digitalization contributes to reduced operational costs and improved service efficiency. However, challenges such as uneven infrastructure development, limited digital literacy, and cybersecurity risks remain. The paper provides practical recommendations for enhancing digital transformation in the banking sector.

Keywords: digital banking technologies, mobile banking, internet banking, artificial intelligence, blockchain, fintech, digital transformation, banking services, cybersecurity, statistical analysis.

KIRISH

So'nggi yillarda global moliya bozorida raqamli transformatsiya jarayonlari bank tizimining tashkiliy va funksional modelini jiddiy o'zgartirmoqda. Mobil banking, internet banking, sun'iy intellekt, blokcheyn, biometrik identifikatsiya va bulutli texnologiyalar bank xizmatlarining tezligi, qulayligi va ommabopligini oshiruvchi asosiy omillardan biriga aylandi. Xalqaro tajriba shuni ko'rsatadiki, raqamli texnologiyalarni faol joriy etgan banklarda xizmat ko'rsatish kanallari diversifikatsiyalanadi, operatsion jarayonlar optimallasadi va mijozlar bilan ishlash samaradorligi ortadi. Bank xizmatlarini raqamlashtirish ayniqsa pandemiyadan keyingi davrda keskin tezlashdi. 2024–2025-yillardagi tendensiyalar bank operatsiyalarining tobora katta qismi masofaviy formatga o'tayotganini, fintech yechimlari klassik bank xizmatlari bilan integratsiyalashayotganini va mijozlar xulq-atvori raqamli platformalarga moslashayotganini ko'rsatmoqda. Shu bilan birga, raqamlashtirish nafaqat texnologik yangilanish, balki bank boshqaruvi, xavfsizlik, risk-menejment va xizmat ko'rsatish falsafasining ham o'zgarishini anglatadi.

O'zbekiston bank tizimida ham raqamli texnologiyalarni joriy etish so'nggi yillarda davlat siyosati va moliyaviy islohotlarning muhim yo'nalishiga aylandi. 2018–2023-yillar statistik ma'lumotlari bank xizmatlarining masofaviy shakllari kengayganini, raqamli foydalanuvchilar bazasi sezilarli o'sganini va elektron to'lov infratuzilmasi faol rivojlanganini ko'rsatadi. 2024–2025-yillardagi tendensiyalar esa mazkur yo'nalishda sifat jihatidan yangi bosqich boshlanganini, ya'ni banklar oddiy raqamlashtirishdan kompleks raqamli transformatsiyaga o'tayotganini anglatadi.

Mavjud ijobiy o'zgarishlar bilan bir qatorda, bank tizimida raqamli texnologiyalarni joriy etish jarayoni izchil rivojlanib bormoqda. Bu jarayon hududlar bo'yicha raqamli infratuzilmani kengaytirish, aholining turli qatlamlarida raqamli savodxonlik darajasini oshirish, zamonaviy xavfsizlik tizimlarini takomillashtirish, shuningdek, ilg'or texnologiyalarni amaliyotga samarali joriy etish imkoniyatlarini kengaytirmoqda. Shu sababli bank tizimida qo'llanilayotgan raqamli texnologiyalarni nafaqat tasniflash, balki ularning rivojlanish bosqichlari, amaliy natijalari, mavjud imkoniyatlari va istiqbollari statistik-tahliliy yondashuv asosida o'rganish dolzarb ilmiy vazifa hisoblanadi.

MAVZUGA OID ADABIYOTLAR SHARHI

Bank tizimida raqamlashtirish jarayonlari so'nggi yillarda ilmiy tadqiqotlarning muhim yo'nalishiga aylandi. Mazkur yo'nalishda olib borilgan tadqiqotlar raqamli texnologiyalarning bank xizmatlari samaradorligi, moliyaviy inklyuziya va operatsion xarajatlarga ta'sirini yoritishga qaratilgan.

Xalqaro darajada olib borilgan tadqiqotlarda raqamli moliyaviy xizmatlarning ahamiyati keng yoritilgan. Xususan, World Bank (2023) hisobotida raqamli texnologiyalar moliyaviy xizmatlardan foydalanish imkoniyatlarini kengaytirishi va aholining bank tizimiga jalb qilinish darajasini oshirishi ta'kidlangan. Ushbu tadqiqotga ko'ra, raqamli xizmatlar moliyaviy inklyuziyani rivojlantirishda muhim omil hisoblanadi.

Shuningdek, International Monetary Fund (2023) tomonidan olib borilgan tahlillarda fintech texnologiyalarining bank tizimiga ta'siri o'rganilib, ular bank xizmatlarini yanada tezkor va samarali qilish bilan birga operatsion xarajatlarni kamaytirishi qayd etilgan. IMF tadqiqotlari raqamli texnologiyalar bank tizimining raqobatbardoshligini oshirishda muhim rol o'ynashini ko'rsatadi.

Milliy darajada olib borilgan tadqiqotlar ham bank tizimida raqamlashtirish jarayonlarining jadal rivojlanayotganini tasdiqlaydi. O'zbekiston Respublikasi Markaziy banki (2023) yillik hisobotida bank xizmatlarining raqamli shakllari kengayib borayotgani, masofaviy xizmatlar ulushi ortib borayotgani qayd etilgan. Ushbu tendensiyalar bank tizimining transformatsiyalanayotganini ko'rsatadi.

Bundan tashqari, O'zbekiston Respublikasi Markaziy banki (2024) hisobotida raqamli bank xizmatlari rivojlanishining yangi bosqichga o'tayotgani, mobil ilovalar va onlayn xizmatlarning keng joriy etilayotgani ta'kidlangan. Bu esa bank tizimida raqamli transformatsiya jarayoni izchil davom etayotganini ko'rsatadi.

Frederic S. Mishkin moliyaviy tizim evolyutsiyasini tahlil qilar ekan, bank sektorida texnologik innovatsiyalar moliyaviy vositachilik samaradorligini oshirishini ta'kidlaydi. Uning nuqtayi nazariga ko'ra, elektron to'lov tizimlari va onlayn bank xizmatlari moliyaviy operatsiyalar tezligini oshirib, tranzaksiya xarajatlarini kamaytiradi. Bu esa bank tizimining umumiy barqarorligini mustahkamlashga xizmat qiladi.

Allen N. Berger va Robert DeYoung bank samaradorligi va texnologik rivojlanish o'rtasidagi bog'liqlikni tadqiq qilib, raqamli texnologiyalar bank operatsion xarajatlarini optimallashtirish orqali samaradorlikni oshirishini asoslab bergan. Ularning tadqiqotlarida banklarda avtomatlashtirish darajasi oshgani sari xizmat ko'rsatish sifati va tezligi yaxshilanishi qayd etilgan.

Douglas W. Diamond tomonidan ishlab chiqilgan moliyaviy vositachilik nazariyasi zamonaviy sharoitda raqamli texnologiyalar bilan boyitilgan holda yangi mazmun kasb etmoqda. Raqamli platformalar orqali depozit va kredit operatsiyalarining tezkor amalga oshirilishi banklarning likvidlikni boshqarish imkoniyatlarini kengaytiradi. Bu esa moliyaviy tizimning xavfsizligini mustahkamlashda muhim ahamiyatga ega.

Dirk A. Zetzsche, Ross P. Buckley va Douglas W. Arner fintech konsepsiyasini chuqur tahlil qilib, bank tizimida raqamli texnologiyalarning rivojlanishini uch asosiy bosqichga ajratadi. Ular tomonidan ilgari surilgan yondashuvga ko'ra, birinchi bosqich an'anaviy bank xizmatlarini avtomatlashtirish bilan tavsiflanadi, ikkinchi bosqich internet va mobil texnologiyalar asosida masofaviy bank xizmatlarining kengayishi bilan bog'liq, uchinchi bosqich esa sun'iy intellekt, blokcheyn va Big Data kabi ilg'or texnologiyalarning joriy etilishi bilan xarakterlanadi.

Yuqoridagi ilmiy yondashuvlar tahlili shuni ko'rsatadiki, bank tizimida raqamli texnologiyalar rivojlanishi bosqichma-bosqich amalga oshib, oddiy avtomatlashtirishdan boshlab murakkab sun'iy intellekt tizimlarigacha bo'lgan jarayonni o'z ichiga oladi. Ushbu transformatsiya bank xizmatlarining tezligi, qulayligi va xavfsizligini oshirish bilan birga, moliyaviy tizimning umumiy barqarorligini ta'minlashda muhim omil sifatida namoyon bo'ladi.

TADQIQOT METODOLOGIYASI

Tadqiqotda statistik, qiyosiy va tahliliy yondashuvlardan foydalanildi. Asosiy ma'lumot bazasini 2018–2023-yillar bo'yicha rasmiy statistik materiallar, bank tizimi hisobotlari va xalqaro moliyaviy institutlar ma'lumotlari tashkil etdi. Bundan tashqari, 2024–2025-yillardagi raqamli transformatsiya tendensiyalarini aniqlash uchun so'nggi tahliliy hisobotlar, sharhlar va bank sektori bo'yicha ochiq ma'lumotlardan foydalanildi.

Tadqiqotning birinchi bosqichida bank tizimida qo'llanilayotgan raqamli texnologiyalar tasniflandi. Bunda mobil banking, internet banking, kontaktsiz to'lov tizimlari, sun'iy intellektga asoslangan xizmatlar, blokcheyn elementlari, biometrik identifikatsiya va bulutli texnologiyalar asosiy turlar sifatida ajratildi.

Ikkinchi bosqichda mazkur texnologiyalarning rivojlanish bosqichlari vaqt kesimida tahlil qilindi. Bunda 2018–2023-yillardagi statistik dinamika asosiy faktik baza sifatida olindi, 2024–2025-yillardagi holat esa tendensiya va institutsional siljishlar nuqtayi nazaridan baholandi.

TAHLIL VA NATIJALAR

Tahlil natijalari shuni ko'rsatadiki, 2018–2023-yillar davomida O'zbekiston bank tizimida raqamli texnologiyalardan foydalanish ko'lamini sezilarli kengaytdi. Ayniqsa, mobil banking va internet banking xizmatlari ommalashib, bank operatsiyalarining muhim qismi masofaviy kanallar orqali amalga oshirila boshladi. Mazkur davrda foydalanuvchilar bazasining o'sishi bilan bir qatorda raqamli to'lov infratuzilmasi ham faol rivojlandi. 2024–2025-yillardagi tendensiyalar esa raqamli xizmatlarning oddiy qo'shimcha servis maqomidan chiqib, bank faoliyatining markaziy elementiga aylanib borayotganini ko'rsatadi. Bank tizimida qo'llanilayotgan raqamli texnologiyalarni mazmunan bir necha asosiy guruhlariga ajratish mumkin. Birinchi guruhga masofaviy bank xizmatlari kiradi. Bular mobil banking, internet banking va onlayn to'lov platformalaridir. Ikkinchi guruhga avtomatlashtirilgan va intellektual texnologiyalar kiradi. Ular chatbotlar, mijozlarga xizmat ko'rsatishda sun'iy intellekt elementlari, kredit tarixini tahlil qilish va tranzaksiyalar monitoringi bilan bog'liq yechimlarni o'z ichiga oladi. Uchinchi guruhga xavfsizlik va identifikatsiya texnologiyalari kiradi. Bular biometrik identifikatsiya, ikki bosqichli tasdiqlash va firibgarlikka qarshi himoya tizimlaridir. To'rtinchi guruh esa kelajak bankingi uchun muhim bo'lgan blokcheyn va ma'lumotlarni qayta ishlashga oid ilg'or yechimlardir.

Tahlil asosida O'zbekiston bank tizimida raqamli texnologiyalar rivojlanishini uch bosqichga ajratish mumkin. Birinchi bosqichda banklar asosan elektron to'lovlar, plastik kartalar, SMS-xabarnoma va bankomat infratuzilmasi bilan chegaralangan dastlabki raqamlashtirishni amalga oshirdi. Ikkinchi bosqichda mobil ilovalar, internet banking va masofadan xizmat ko'rsatish kanallari jadal ommalashdi.

Tadqiqot natijalari bank tizimida raqamli texnologiyalarni joriy etish jarayoni oddiy texnologik yangilanish emas, balki bank xizmatlari modelining transformatsiyasi ekanini ko'rsatadi. Mobil va internet banking xizmatlarining ommalashuvi bank-mijoz munosabatlarining mazmunini o'zgartirib, bank xizmatlarini vaqt va makon bilan cheklanmagan formatga olib chiqmoqda. Bu esa banklarning xizmat ko'rsatish xarajatlarini optimallashtirish, mijoz bazasini kengaytirish va bozor raqobatiga tez moslashish imkoniyatini kuchaytiradi.

Statistik o'sish raqamli transformatsiyaning muvaffaqiyatli kechayotganini tasdiqlovchi muhim omillardan biridir. Tadqiqot shuni ko'rsatadiki, raqamli xizmatlar hajmi oshishi bilan bir qatorda, ularning sifati, xavfsizligi va qamrovining teng taqsimlanishini ta'minlash imkoniyatlari ham kengayib bormoqda. Ayniqsa, hududlar o'rtasidagi tafovutlarni qisqartirish va foydalanuvchilarning tayyorgarlik darajasini oshirish bank tizimidagi raqamlashtirish samaradorligini yanada kuchaytiruvchi muhim omillar sifatida namoyon bo'lmoqda.

Muhokama natijalari shuni ko'rsatadiki, O'zbekiston bank tizimi bugungi kunda asosiy raqamli xizmatlarni shakllantirib bo'lgan bo'lsa-da, keyingi bosqichda e'tibor texnologiyalar sonini ko'paytirishga emas, balki ularning chuqurligi va integratsiyasiga qaratilishi kerak.

XULOSA VA TAKLIFLAR

Tadqiqot natijalariga ko'ra, bank tizimida qo'llanilayotgan raqamli texnologiyalar so'nggi yillarda jadal rivojlanib, bank xizmatlarining qulayligi, ommabopligi va tezkorligini oshirishda muhim omilga aylandi. 2018–2023-yillardagi statistik ma'lumotlar va 2024–2025-yillardagi tendensiyalar bank sektorida raqamli transformatsiya izchil chuqurlashayotganini ko'rsatadi. Ayniqsa, masofaviy xizmatlar, elektron to'lovlar va mobil platformalarning kengayishi bank xizmatlarining an'anaviy modelidan zamonaviy raqamli modelga o'tishni tezlashtirmoqda.

Olingan natijalar asosida quyidagi takliflarni ilgari surish mumkin. Birinchidan, hududlar bo'yicha raqamli infratuzilmani yanada kengaytirish va bank xizmatlaridan teng foydalanish imkoniyatini kuchaytirish zarur. Ikkinchidan, aholining raqamli va moliyaviy savodxonligini oshirishga qaratilgan tizimli dasturlarni kuchaytirish lozim. Uchinchidan, bank tizimida kiberxavfsizlik standartlarini modernizatsiya qilish va profilaktik himoya mexanizmlarini takomillashtirish zarur. To'rtinchidan, sun'iy intellekt, blokcheyn va katta ma'lumotlar bilan ishlash texnologiyalarini bosqichma-bosqich amaliyotga chuqurroq joriy etish maqsadga muvofiq. Beshinchidan, banklar va fintech subyektlari o'rtasidagi hamkorlikni rivojlantirish orqali innovatsion xizmatlar ekotizimini kengaytirish lozim.

Xulosa qilib aytganda, raqamli texnologiyalar bank tizimini modernizatsiya qilishning muhim instrumenti bo'lib, ularni izchil va xavfsiz joriy etish milliy moliya tizimining barqarorligi va raqobatbardoshligini oshirishga xizmat qiladi.

FOYDALANILGAN ADABIYOTLAR RO'YXATI:

1. O'zbekiston Respublikasi Markaziy banki. (2023). O'zbekiston Respublikasi bank tizimi bo'yicha yillik hisobot. Toshkent.
2. O'zbekiston Respublikasi Markaziy banki. (2024). Raqamli bank xizmatlari rivojlanishi to'g'risida hisobot. Toshkent.
3. O'zbekiston Respublikasi Statistika agentligi. (2024). Raqamli iqtisodiyot va moliyaviy xizmatlar statistikasi. Toshkent.
4. World Bank. (2023). Digital Financial Services and Financial Inclusion. Washington, DC.
5. International Monetary Fund. (2023). Fintech and Digital Banking Development. IMF Working Paper.
6. Mishkin F.S. The Economics of Money, Banking and Financial Markets. – Pearson, 2016.
7. Berger A.N., DeYoung R. Problem Loans and Cost Efficiency in Commercial Banks. – Journal of Banking & Finance, 1997.
8. Diamond D.W. Financial Intermediation and Delegated Monitoring. – Review of Economic Studies, 1984.
9. Arner D.W., Barberis J., Buckley R.P. The Evolution of Fintech: A New Post-Crisis Paradigm. – Georgetown Journal of International Law, 2016.

IQTISODIYOT & TARAQQIYOT

Ijtimoiy, iqtisodiy, texnologik, ilmiy, ommabop jurnal

Ingliz tili muharriri: Feruz Hakimov

Musahhih: Zokir ALIBEKOV

Sahifalovchi va dizayner: Oloviddin Sobir o'g'li

2026. № 4 (2)

© Materiallar ko'chirib bosilganda "Yashil" iqtisodiyot va taraqqiyot" jurnali manba sifatida ko'rsatilishi shart. Jurnalda bosilgan material va reklamalardagi dalillarning aniqligiga mualliflar ma'sul. Tahririyat fikri har vaqt ham mualliflar fikriga mos kelamasligi mumkin. Tahririyatga yuborilgan materiallar qaytarilmaydi.

Mazkur jurnalda maqolalar chop etish uchun quyidagi havolalarga maqola, reklama, hikoya va boshqa ijodiy materiallar yuborishingiz mumkin.
Materiallar va reklamalar pullik asosda chop etiladi.

El.Pochta: sq143235@gmail.com

Bot: @iqtisodiyot_77

Tel.: 93 718 40 07

Jurnalga istalgan payt quyidagi rekvizitlar orqali obuna bo'lishingiz mumkin. Obuna bo'lgach, @iqtisodiyot_77 telegram sahifamizga to'lov haqidagi ma'lumotni skrinshot yoki foto shaklida jo'natishingizni so'raymiz. Shu asosda har oygi jurnal yangi sonini manzilingizga jo'natamiz.

"Yashil" iqtisodiyot va taraqqiyot" jurnali 03.11.2022-yildan O'zbekiston Respublikasi Prezidenti Adminstratsiyasi huzuridagi Axborot va ommaviy kommunikatsiyalar agentligi tomonidan №566955 reyestr raqami tartibi bo'yicha ro'yxatdan o'tkazilgan.

Litsenziya raqami: №046523. PNFL: 30407832680027

Manzilimiz: Toshkent shahar, Mirzo Ulug'bek tumani
Kumushkon ko'chasi, 26-uy.

Jurnal sayti: <https://yashil-iqtisodiyot-taraqqiyot.uz>